Γιατί ανέβηκε η ακροδεξιά; Μια συζήτηση με έναν παλιό φίλο που ψήφισε Βελόπουλο

Η μέρα των εκλογών μου είχε μετά από πολύ καιρό μια απόδραση απ’την αριστερή μου φούσκα (echo chamber) και αλληλεπίδραση με «πραγματικούς» ανθρώπους. Μετά από ένα μάζεμα σε μια αυλή της Άνω Πόλης, όπου ο πιο «δεξιός» μπορεί να είχε ψηφίσει ΜΕΡΑ25, συνάντησα κατά τύχη δίπλα στο σπίτι μου τους παλιούς συμμαθητές και όπως συμβαίνει σε αυτές τις περιπτώσεις, ξεκινήσαμε μια νύχτα στην παλιά μου γειτονιά, να μιλάμε για τα πάντα, απ’το Πρωτάθλημα του ΠΑΟΚ μέχρι την πτώση Μητσοτάκη και το μετρό Θεσσαλονίκης.

Ο ένας συμμαθητής, που καθόμασταν στο ίδιο θρανίο και πηγαίναμε μαζί στη Θύρα 4 ντράπηκε λίγο να μου τι ψήφισε, αλλά μετά μου ανέφερε ότι ψήφισε Βελόπουλο και το έχει ήδη μετανιώσει. Ο άλλος δεν πήγε καν «γιατί όλοι ίδιοι είναι». Κοινός παρονομαστής, ήταν το «όλοι ίδιοι είναι» και το «και εσείς της αριστεράς να βγείτε, τα ίδια θα κάνετε, όπως το 2015».

Σε αυτές τις συζητήσεις μαθαίνεις πολλά και για την πολιτική στην Ελλάδα, αλλά και για τον εαυτό σου. Αυτοκριτικά θα πω ότι αν συνέβαινε αυτή η συνάντηση πριν από 10 χρόνια, πιθανότατα θα αγόρευα με πάθος για την ανάγκη στήριξης της επανάστασης, αλλά προχθες έπιασα τον εαυτό μου, τόσο κουρασμένο, να θέλει να παρατήσει την πραγματική κοινωνία που μας πληγώνει και να συνεχίσω ένα βιβλίο του Φλωμπέρ που έχω ξεκινήσει. Και το κακό είναι πως δεν ήμουν κουρασμένος απ’την ώρα, αλλά απ’τις ήττες μετά από 15 χρόνια στο κίνημα και στην εξωκοινοβουλευτική αριστερά.

Ευτυχώς, όμως κάθισα εκεί να μιλήσω, ίσως όχι πια για να νικήσουμε, αλλά γιατί πρέπει. Ο παλιός μου φίλος έχει ένα ταξί, δουλεύει 12ωρα για να επιβιώσει και αναγκάστηκε στα 34 να γυρίσει στο πατρικό, γιατί δεν υπήρχαν λεφτά για νοίκι. Η κυβέρνηση, τους διέλυσε στην πανδημία με ελάχιστη ενίσχυση, ενώ, τα τελευταια χρόνια η Ουμπεροποίηση παίρνει μεγάλο μέρος της πελατείας του. Είχαμε μιλήσει ξανά πριν 7 μέρες και νόμιζα ότι τον είχα πείσει να μην ψηφίσει πάλι Μητσοτάκη ή και γενικότερα δεξιά. Φαντάζομαι ότι σε αυτές τις 7 ημέρες η δεξιά πολιτική καταγωγή της οικογένειας, τα αθλητικά ραδιόφωνα της πόλης και η άφθονη παρουσία του Βελόπουλου στα κανάλια ακύρωσαν την όποια μετατόπιση είχε προκαλέσει η συζήτησή μας.

Πώς θα μπορούσε όμως να γίνει αλλιώς; Τα μεγάλα ΜΜΕ μετά την απορρύθμιση του 1990 ανήκουν σε μεγάλους καπιταλιστές που παίζουν την ατζέντα και νοηματοδοτούν τα προβλήματα όπως τους συμφέρει. Εγώ όταν μου ανέφερε το πρόβλημα για την Uber και τη Freenow, μίλησα για μια μεγάλη

επιχείρηση και όταν μου είπε για την οικονομική καταστροφή της πανδημίας του είπα για το σχέδιο καταστροφής των μικρομεσαίων, που το προωθούν κυβέρνηση, Ε.Ε. και μεγάλες εταιρείες. Όμως, όλοι οι άλλοι που του πρότειναν μια αφήγηση του είπαν ότι η Uber είναι «οι ξένοι». Του μίλησαν για τον Ράμα και για τους «μειονοτικούς του Ερντογάν» και τα έδεσαν σε μια φαντασιακή απειλή του έθνους.

Εδώ δεν ευθύνεται μόνο η καταθλιπτική υπεροπλία των άλλων. Τους ακούει κάθε μέρα 12 ώρες στο ταξί απ'την άλλη απλά πέτυχε μισή ώρα κατά τύχη έναν αριστερό στην αλάνα που παίζαμε μικροί. Ευθύνεται και ο κατακερματισμός του κοινωνικού σώματος σε επιμέρους απογοητευμένες ατομικότητες. Η «ανθρώπινη σκόνη» που ανέφερε και ο Τρότκσι για να ερμηνεύσει την άνοδο της ακροδεξιάς στον μεσοπόλεμο. Αυτή η «ανθρώπινη σκόνη» του «τίποτα δε γίνεται» εκφράστηκε στους δυο παλιούς μου φίλους με μια αποχή και μια ακροδεξιά στήριξη.

Ο παλιός μου φίλος όπως το μεγαλύτερο μέρος της γενιάς μας μέσα σε μια πραγματικά απειλητική συνθήκη, σε μια φάση ζωής και μια περιοχή που πάνε τα όνειρα για να πεθάνουν δεν έχει καμια αναπαράσταση συλλογικής συμμετοχής και πόσω μάλλον διεκδίκησης.

Αυτό το κενό καλύπτει η ομάδα και η φαντασιακή κοινότητα του έθνους. Δεν χρειάζεται να φτάσουμε μέχρι τη γειτονιά μας 2024 για να το κατανοήσουμε. Τη διείσδυση της ακροδεξιάς σε νέους χωρίς συλλογικές εμπειρίες την έχει υπογραμμίσει και ο Πάξτον, ως μελετητής του φαινομένου, ήδη από το 2004. Απλώς αν στην Γερμανία του Μεσοπολέμου με τα σχετικά ισχυρά σωματεία, υπήρχε διάχυτη αυτή η απογοητευμένη «ανθρώπινη σκόνη», στην Ελλάδα της ελάχιστης πλέον συμμετοχής σε σωματεία και στις κοινωνίες του 2024 με τον άνθρωπο ως ατομικό επιχειρηματία του εαυτού του, το μίγμα γίνεται εκρηκτικό.

Η ακροδεξιά στροφή του εκλογικού σώματος οφείλεται, όμως, και σε έναν ακόμα λόγο. Ο Μητσοτάκης σαν άλλος Χίντεμπουργκ, διαμόρφωσε όλο αυτό το άνυδρο έδαφος για να μπορεί να αναπτυχθεί αυτός ο κάκτος. Προώθησε το κράτος-νυχτοφύλακα και χάιδεψε τα αυτιά των πιο εξαρτημένων εθνικιστικών αντανακλαστικών. Όπως κάθε δεξιός αστός, όμως, ενώ έκανε τα πάντα για να αναπτυχθεί αυτό το ρεύμα και να του δώσει ψήφους, σπάνια μπορεί να εκφράσει μέχρι το τέλος τα αιτήματά του.

Στα Μακεδονικά υιοθετεί μια νεφελώδη γραμμή κωλοτούμπας προς όφελος του ΝΑΤΟ. Στο μεταναστευτικό, ενώ έδωσε πιστοποίηση και πόρους στην εθνικιστική υστερία του Έβρου, τελικά με κίνητρο την (καπιταλιστική) οικονομία πέρασε τον γνωστό νόμο για το μεταναστευτικό. Ενώ στα ΛΟΑΤΚΙ μετά από δεκαετίες δεξιάς πατριαρχικής εθνικής ετεροκανονικής πρπαγάνδας, πέρασε έναν νόμο που λέει τα αντίθετα. Αυτό σημαίνει ότι έστησε στα πόδια του ένα ήδη υπαρκτό κοινωνικό ρεύμα και στη συνέχεια έκανε τα αντίθετα, προσφέροντας τους ακροδεξιούς το βασικό υποστύλωμα της σκέψης τους και τη βασική πηγή της ηδονής μες στην οδύνη: Την «προδοσία». Ένα αναλυτικό σχήμα (ο Θεός να το κάνει) που επικοινωνεί άμεσα και με την συνωμοσιολογία.

Μετά από αυτό το αποτέλεσμα, αυτό που με ανησυχεί δεν είναι τι ψήφισε ένας συμμαθητής μου σε

μια γειτονιά της Σαλονίκης. Δεν είναι καν το τι μπορεί να ψηφίσει στο μέλλον. Είναι τι μπορεί να κάνει.

Γιατί όπως προσπάθησα να σκιαγραφήσω στο κείμενο, αυτό που αποτυπώνεται στα μεγάλα ποσοστά της ακροδεξιάς, είναι ένα εύφορο έδαφος της κοινωνίας για αυτές τις αντιλήψεις και ενδεχομένως μελλοντικά για αυτές τις δράσεις.

Είναι κοινωνικό ρεύμα πρωτοφασισμού, το οποίο στις ανάλογες συνθήκες και με τις ανάλογες αποτελεσματικές επιλογές αυτών που το εκφράζουν μπορεί να οδηγήσει σε πραγματικό φασισμό. Το πρόβλημά μου λοιπόν δεν είναι ότι μιλήσαμε με τον παλιό συμμαθητή μου και ψήφισε έναν ακροδεξιό. Το πρόβλημά μου είναι ότι την επόμενη φορά που θα βρεθούμε μπορεί να είναι αδύνατο να μιλήσουμε. Μπορεί η στήριξη στην ακροδεξιά μέσω ψήφου να γίνει στήριξη μέσω κινητοποίησης.

Κι εκεί είναι το μόνο λιγότερο ανησυχητικό νέο των εκλογών. Η συντηρητική δεξιά, διαφοροποιείται από τη ναζιστική σε ένα πολύ σημαντικό στοιχείο με βάση τον Πάξτον. Στην κινητοποίηση στον δρόμο. Ο Βελόπουλος, η Λατινοπούλου, ο Νατσιός, ούτε θέλουν ούτε μπορούν να κινητοποιήσουν οπλισμένους όχλους στο πεζοδρόμιο. Και οι δυνάμεις που το θέλουν αυτό, δείχνουν φανερά αδυνατισμένες τόσο εντός της δεξιάς πολυκατοικίας, όσο και εντός της κοινωνίας. Το 1,4% που λαμβάνουν οι «Πατριώτες» τους οποίους στήριξε ανοιχτά ο Κασιδιάρης είναι πολύ μικρό και αποτελεί συρρίκνωση σε σχέση με το 4,7% που είχαν πάρει οι «Σπαρτιάτες». Την πρωτοβουλία των κινήσεων και την ηγεμονία την διατηρούν οι Χίντεμπουργκ της ιστορίας και όχι οι Χίτλερ. Ακόμα...

Ο κίνδυνος δεν έχει φύγει, όμως δεν φαίνεται ότι είμαστε κοντά στο να ενεργοποιηθεί άμεσα, τουλάχιστον σε επίπεδο πολιτικού χρόνου. Ο Βελόπουλος, ο Νατσιός, η Λατινοπούλου (και ο Μητσοτάκης) είναι η ευχή και κατάρα για μια τέτοια εξέλιξη. Θα γεμίζουν δηλητήριο τον Δημόσιο Λόγο και θα εκκολάπτουν το αυγό του φιδιού, αλλά μπροστά στα πιο μεγάλα θέλω του, θα κάνουν πίσω, υπακούοντας στις δικές τους ιδιοτελείς επιδιώξεις. Μια μικρογραφία αυτού, είδαμε άλλωστε στο deal ΝΔ-Ελληνικής λύσης για την αλλαγή της σύστασης σε ΑΔΑΕ και ΕΡΤ.

Συνεπώς αν δούμε τον εκφασισμό σε μια διαδικασία που βρίσκεται στο loading, είμαστε ξανά στο 2009. Τα ΛΑΟΣ του 2024 μεγαλώνουν, και ενισχύουν αυτό το ρεύμα στην ελληνική κοινωνία. Στην πρώτη στιγμή που θα παίζονται πολλά, είναι πάντα έτοιμα για μια κωλοτούμπα αφήνοντας το φίδι που εκκόλαψαν, ορφανό και ευάλωτο για μια διαφορετική Χρυσή Αυγή.

Η εξίσωσή μας, όμως, έχει δυστυχώς και μια ακόμα μεταβλητή που θα φάνταζε απίθανη το 2009.

Τον πόλεμο.

Η πολεμική προετοιμασία και ο μιλιταρισμός αποτελούν τον κύριο παράγοντα γιγάντωσης του εκφασισμού και αν το 2009 αυτός φάνταζε μακρινός, το 2024 με την Ευρώπη να προετοιμάζεται, την Παλαιστίνη να φλέγεται και τα πετρέλαια στο Αιγαίο να περιμένουν τη μοιρασιά, η κατάσταση μπορεί να γίνει πολύ σκληρή.

Συνήθως αυτά τα κείμενα, κλείνουν με το τι μπορεί να κάνει η αριστερά. Και όντως η ανάλυση για

τα αίτια είναι αναμφισβήτητα ημιτελής, αν δεν εξεταστεί αυτός ο παράγοντας. Όμως αυτή είναι η ερώτηση του ενός εκατομμυρίου και εγώ δυστυχώς δεν έχω έτοιμη συνταγή, ελπίζω όμως αυτές οι σκέψεις, της εμπειρίας φιλτραρισμένης με βιβλιογραφικά εργαλεία να θέτουν το έδαφος για μια συζήτηση.

Μια συζήτηση με κέντρο της το κριτήριο της πράξης. Μιας συζήτησης που θα ωθήσει ανθρώπους να μελετήσουν τι θα μπορούσαμε να κάνουμε αλλιώς τότε για να μην ανέβει το ΛΑΟΣ και μετέπειτα η Χρυσή Αυγή και μιας συζήτησης που θα ωθήσει ανθρώπους και συλλογικότητες να δράσουν για να γράψει η Ιστορία πως αυτό που συνέβη ήταν τελικά ένα άσφαιρο ρεύμα σε μια Κυριακή με μεγάλη αποχή. Διότι η άλλη λανθάνουσα δυνατότητα είναι δυστυχώς, να γράψει ότι ήταν ο πρώτος κρίκος σε μια αλυσίδα που οδήγησε στον επόμενο Φύσσα ή Λουκμάν.

- Για να μην παρεξηγηθώ, στηρίζω απόλυτα τα αιτήματα της ΛΟΑΤΚΙ κοινότητας, πιστεύω ότι η Μακεδονία δεν είναι μόνο ελληνική και στηρίζω τα πλήρη δκαιώματα στους μετανάστες εργάτες. Απλώς σχολιάζω την υποκρισία της Νέας Δημοκρατίας στα θέματα και τα (ακροδεξιά) παράγωγά της.